

Saaristojärjestelmän lähetystö

14.2.2014

Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen

Eduskuntaryhmät

Saaristoisuuden huomioiminen kuntien valtionosuusuudistuksessa

Selvitysmies Aarno Miettisen jättämässä kuntien valtionosuusuudistusta koskevassa raportissa esitetään, etteivät saaristo-osakunnat (35) saisi enää saaristolisää.

Saaristokunnat (8) on saaristolisien osalta esitetty huomioitavaksi, mutta saaristolisät laskevat saaristoasiain neuvottelukunnan laskelmien mukaan 45 %:lla ja 5 miljoonalla eurolla. Saaristolisien osuus saaristokuntien valtionosuuksista putoaisi 10 %:sta 5 %:iin.

Esitys lopettaisi saaristopolitiikan vuosikymmeniä vanhan keskeisen välineen käytön saaristo-osakunnissa ja heikentäisi merkittävästi saaristopolitiikkaa saaristokunnissa.

Saaristo-osakuntia ovat Luoto, Mustasaari, Närpiö, Vöyri, Joutsa, Jyväskylä, Kivijärvi, Kuhmoinen, Luhanka, Parikkala, Ruokolahti, Taipalsaari, Kotka, Pyhtää, Asikkala, Kaarina, Naantali, Salo, Taivassalo, Uudenkaupunki, Espoo, Helsinki, Loviisa, Porvoo, Raasepori, Sipoo, Hirvensalmi, Mikkeli, Savonlinna, Kuopio, Juuka, Kitee, Lieksa, Rääkkylä ja Vaala. Saaristo-osakunnissa asuu puolet valtioneuvoston antaman saaristoalueasetuksen mukaisesta saaristoväestöstä.

Saaristokuntia ovat puolestaan Hailuoto, Maalahti, Kustavi, Parainen, Kemiönsaari, Enonkoski, Sulkava ja Puumala.

Selvitysmiehen esitys on ristiriidassa saaristolain (494/81) 6 §:n ja hallituksen hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän 20.6.2012 puoltaman ja työ- ja elinkeinoministeriön kesäkuussa 2012 hyväksymän valtakunnallisen saaristopoliittisen toimenpideohjelman 2012-2015 kanssa.

Saaristolain 6 §:n mukaan valtion ja kuntien on huolehdittava siitä, että saaristolaisilla on käytettävissään kunnalliset palvelut kohtuullisesti. Tavoitetta on edistetty saaristolain voimassa olon ajan kolmekymmentä vuotta omalta osaltaan juuri kuntien valtionosuuksiin sisältyvillä saaristolisilla.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja hallituksen hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän vuonna 2012 hyväksymän saaristopoliittisen

toimenpideohjelman 2012-2015 mukaan "saaristopolitiikkaa jatketaan saaristolain edellyttämällä tavalla" ja "saaristoisuuden ... aiheuttamat lisäkustannukset tetaan huomioon valtionosuusjärjestelmän kehittämistyössä."

EU:n perussopimuksen 174 artiklan mukaan EU pyrkii vähentämään heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä. Erityistä huomiota kiinnitetään mm vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsiviin alueisiin, kuten saaristoalueisiin.

Suomi on suhteellisesti Euroopan saaristoin ja maailman vesistörikkain maa. Vesistöisyys ja saaristoisuus aiheuttavat saaristoalueilla lisäkustannuksia valtion ja kuntien ylläpitämälle palvelutuotannolle ja infrastruktuurille, elinkeinoelämälle ja kansalaisille. Eniten meren tai vesistöjen rikkomat kunnat on nimetty saaristokunniksi ja saaristo-osakunniksi. Saaristolaiset kompensoivat myös sitä, ettei syrjäisyyden ja asukastiheyden määrittelyissä oteta huomioon vesistöisyyttä.

Saaristo-osakuntien saaristoissa asui 31.12.2012 yhteensä 30 000 vakinaista asukasta. Saaristoväestön kokonaismäärä on 67.000. Saaristo-osakuntien saaristolaisien määrä on vuonna 2014 noin 6,2 miljoonaa saaristokuntien ja saaristo-osakuntien saaristolaisien yhteismäärän ollessa kokonaisuudessaan 18,6 miljoonaa euroa.

Saaristolaisien osuus kuntien valtionosuuksista on ollut kohtuullinen. Pienehkötkin saaristolaiset ovat kuitenkin kannustaneet kuntia saariston huomioimiseen toiminnassaan.

Saaristoalueet tarvitsevat korostettua huomiota valtionosuuksissa myös jatkossa, jotta kansallisen saaristolain tavoitteet voidaan saavuttaa. Saaristolaisilla turvataan osaltaan sekä ruotsinkielisen että suomenkielisen Euroopassakin arvokkaana pidetyn saaristokulttuurin säilyminen maassa. Ainutlaatuiset saaristoalueet ovat kansallinen vahvuus ja auttavat maata luomaan kipeästi tarvittavia uusia työpaikkoja elämyselinkeinojen ympärille.

Saaristo-osakuntien huomioimisen merkityksellisyyttä kuntien valtionosuuksissa korostaa se, että saaristoalueet on jätetty aluepoliittisten valtiontukien ulkopuolelle vuonna 2014 alkaneella ohjelmakaudella. Lain alueiden kehittämisestä (1651/2009) ja sitä aiempien vastaavien lakien mukaan saaristo on vuosikymmeniä nostettu I ja II tukialueeseen (31 §).

Edellä olevaan viitaten saaristoasiain neuvottelukunnan ja saaristojärjestelmän kuntien lähetystö esittää, että,

- 1) valtionosuusuudistuksessa saaristoisuus huomioidaan siten, että sekä saaristokunnilla että saaristo-osakunnilla on saaristoisuudesta aiheutuvia kustannuksia ja haittoja kattava saaristolaisä vähintään nykyisen tasoisena mahdollisella yleisellä leikkaustasolla vähennettynä, ja*
- 2) saaristo-osakuntien saaristolaisien riittävyys arvioidaan saaristopoliittisen toimenpideohjelman 2012-2015 edellyttämällä tavalla.*

Helsingissä 14.2.2014

Saaristojärjestelmän lähetystö

Saaristoasiain neuvottelukunnan jäsenet:

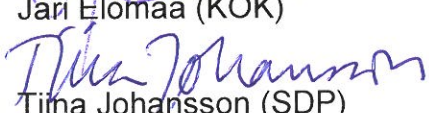
Ordförande, Borgå
stadsfullmäktiges ordförande

Mikaela Nylander (SFP)

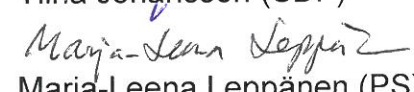
Yrittäjä, kaupunginhallituksen
puheenjohtaja, Kotka

Jari Elomaa (KOK)

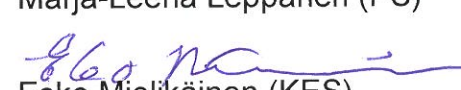
Kuntoutusjohtaja, Parainen

Tiina Johansson (SDP)

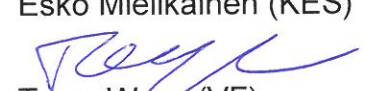
Toimistopäällikkö

Marja-Leena Leppänen (PS)

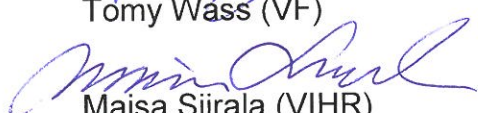
Maanviljelijä, Savonlinna

Esko Mielikäinen (KES)

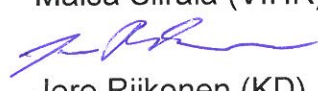
Näringschef, Kimitoön

Tomy Wass (VF)

Arkkitehti, Espoo

Maisa Siirala (VIHR)

Merianalyttikko, Porvoo

Jere Riikonen (KD)

Kuntien paikalla olevat edustajat:

Hirvensalmi kunnanjohtaja Seppo Ruhanen

Savonlinna kaupunginjohtaja Janne Laine

Porvoo kaupunginjohtaja Jukka-Pekka Ujula

Kotka saaristotoimikunnan puheenjohtaja Raimo Kurki

Taipalsaari kunnallisneuvos Tuure Westinen

Korsholm kommunstyrelseledamot Johan Håkans

Sulkava	kunnanvaltuuston puheenjohtaja Kaisa Ralli
Naantali	saaristoasiamies Tiina Rinne-Kylänpää
Sibbo	kommunstyrelsens II viceordförande Clara Lindqvist
Pargas	stadsdirektör Folke Ohman
Asikkalan kunta	kunnanvaltuutettu Tarja Tornio

Tiedoksi:

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän jäsenet:

Elinkeinoministeri Jan Vapaavuori

Ympäristöministeri Ville Niinistö

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Liikenneministeri Merja Kyllönen

Sisäasiainministeri Päivi Räsänen

Opetusministeri Krista Kiuru

Työministeri Lauri Ihalainen

Osastopäällikkö Päivi Laajala, VM

Osastopäällikkö Taina Susiluoto, TEM